

Örgütsel Polis Sapmasına Karşı Örgütsel Polis Bütünlüğü Perspektifinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü Üzerine Nicel Bir Araştırma*

A Quantitative Study on The Police Organization of The Turkish Republic of Northern Cyprus from The Organizational Police Integrity Perspective Against Organizational Police Deviance

Osman KAYABAŞI

Dr., KKTC Polis Örgütü,

osmankayabasi@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0001-9499-5974>

Makale Başvuru Tarihi: 16.01.2022

Makale Kabul Tarihi: 20.04.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

ÖZET

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) Polis Örgütünün polis sapmasına ilişkin kurumsal görüşü şudur; polis sapması, meslekte henüz olgunlaşmamış genç ve deneyimsiz polis mensuplarından kaynaklanan bireysel boyutta bir sorundur. Bu görüş çürük elma teorisi ile örtüşmektedir. Ancak birçok ülkede yapılan bilimsel araştırmalar, polis sapması sorununun sadece bireysel boyutta değil, grupsal ve hatta örgütsel boyutta da bir sorun olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, polis sapmasının KKTC özelinde örgütsel boyutta bir sorun olup olmadığını polis bütünlüğü perspektifinden keşfetmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada yöntem olarak nicel araştırmanın tarama modelinin genel ve ilişkisel tarama türleri kullanılmıştır. Çalışmanın veri toplama tekniği ankettir. Ankette, polis bütünlüğü ölçeğinin ilk versiyonu yer almaktadır. Araştırmanın örneklemini, KKTC Polis Örgütünde çalışan 1767 polis oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcılar, polis sapma davranışlarına karşı kendilerini meslektaşlarından daha fazla ciddiyet algısına sahip görmektedirler. Katılımcıların çoğunluğu, senaryoların çoğunda, betimlenen sapma davranışlarını, kurumlarının resmi kurallarının ihlal edilmesi şeklinde doğru olarak değerlendirmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğu, senaryoların çoğunda, betimlenen sapma davranışlarını sergileyen bir polis mensubuna, farklı disiplin cezalarının verilmesini beklemelerine ve desteklemelerine rağmen, yalnızca dört senaryoda sergilenen davranış için polis mensubuna meslekten çıkarma cezasının verilmesini beklediklerini ve desteklediklerini belirtmişlerdir. Polis sapma davranışlarını üstlere bildirme istekliliği yönünden ise araştırma bulguları, ankete katılanların büyük çoğunluğunun, en az ciddi bir sorun olarak gördükleri davranışları sessizlik koduyla koruma olasılıklarının, kendilerine göre meslektaşlarından daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Polis Bütünlüğü,

Polis Sapması,

Polis Yozlaşması,

Polis Suçu,

KKTC Polis Örgütü,

ABSTRACT

The institutional view of the Police Organization in the Turkish Republic of Northern Cyprus (TRNC) regarding police deviance is that police deviance is an individual problem arising from young and inexperienced police officers who are not yet mature in the profession. This view coincides with the rotten apple theory. However, scientific studies conducted in many countries show that the problem of police deviance is not only an individual problem, but also a group and even organizational problem. This study was conducted to explore whether police deviance is an organizational problem in the TRNC from the perspective of police integrity. In the study, general and relational survey types of the quantitative research survey model were used as a method. The data collection technique of the study is questionnaire. The questionnaire includes the first version of the police integrity scale, which measures the perceptions of the police officers against the scenarios of eleven police deviance behaviour from seven different aspects. The sample of the research consists of 1767 police officers working in the TRNC Police Organization. According to the results of the research, the participants perceive themselves as having a more serious perception about the police deviance behaviours than their colleagues. The majority of respondents correctly rated the deviant behaviors described as violating the official rules of their organization in most of the scenarios. The majority of the participants stated that they expected and supported the dismissal of a police officer for the behavior exhibited in only four scenarios, although they expected and supported different disciplinary sanctions for a police officer who exhibited the deviant behavior described in most of the scenarios. In terms of the willingness to report police deviance behaviors, the research findings revealed that the vast majority of participants were more likely than their colleagues to protect behaviors that they perceived as the least serious problem with the code of silence.

Keywords:

Police Integrity,

Police Deviance,

Police Corruption,

Police Crime,

TRNC Police Organization,

* Bu makale, yazar tarafından hazırlanan ve 2019 yılında Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen “*Polis Sapmasına Karşı Polis Bütünlüğü Perspektifinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü*” başlıklı doktora tezinden geliştirilerek üretilmiştir.

1. GİRİŞ

Polis bütünlüğü (*police integrity*), en basit anlamıyla polislerin, polis yeminine meslek hayatları boyunca sadık kalmalarıdır. Polis yeminine sadakat; polislerin, görevlerini yerine getirir ve yetkilerini kullanırlarken hukuka uygun kararlar vermelerini, verdikleri kararlar ile aynı çizgide sözler, eylemler, tutum ve davranışlar sergilemelerini, mesleğe aykırı davranışların karşısında yer almalarını ve mesleklerini bir bütünlük içerisinde icra etmelerini gerektirir. Ceza adalet sisteminin ilk halkası olan Polis Örgütü mensuplarının polis bütünlüğünü koruması, güvenlik hizmeti sunmakla yükümlü oldukları toplumda adalet ve güven duygusunun oluşması, korunması, yerleşmesi ve sürdürülmesi bakımından çok önemlidir. Polislerin, polis bütünlüğüne sahip kalabilmeleri için meslek hayatları boyunca her zaman, her yerde ve her koşulda bütünlük testine (*integrity test*) hazırlıklı olmaları gerekmektedir.

Bir polisin sahip olduğu mesleki bütünlüğü, bazen ikram edilen bir fincan kahve veya bir bardak çay, bazen de verilen bir yılbaşı veya bayram hediyesi ile test edilir. Bazen bir trafik suçunu görmezden gelmesi veya adli bir meseleyi örtbas etmesi karşılığı teklif edilen maddi bir menfaat, bazen kazalı araçları belirli bir oto tamirciye yönlendirmesi karşılığı teklif edilen kazalı araç başı komisyon, bazen de bir barın kapanma saatini görmezden gelmesi karşılığı ikram edilen birkaç içecek ile de polisler sınanır. Bazen bir polis, kimsenin görmediği bir ortamda, yerde bulunduğu bir cüzdan içerisindeki parayı kendine saklayıp saklamama konusunda “*vicdanı ile cüzdanı*” arasında gidip gelebilir ve paranın baştan çıkarıcılığına aldanabilir. Bazen görevi gereği çağrıldığı bir olay yerinde gördüğü kıymetli bir eşyanın cazibesine aldanıp fırsat hırsızlığı yapabilir. Bazen ayartıcı etkisi olan şey para veya maddi bir menfaat değildir. Sözde yüce bir amaca hizmet ettiği düşüncesi de bazen bir polisi; suç işlerken yakalanan, gözaltına alınan, tutuklanan veya tutukluluktan kaçan bir şahsa fiziksel şiddet uygulamaya sevk edebilir. Polis alt kültürüne bağlı negatif mesleki dayanışma ve meslektaş grubundan dışlanma endişesi gibi etkenler, polisleri sapma davranışı sergilemeye sevk edebilir. Alkollü araç kullanırken kaza yapan bir meslektaşının kazasını bu nedenle “sessizlik kuralı” (*code of silence*)¹ gereği polis kayıtlarına geçirmeyip gizleyerek olayı örtbas etmek polise cazip gelebilir. Bir polis, bir meslektaşının sapma davranışını üstlerine bildirip bildirmeme konusunda ikilemede kaldığında, bütünlük normu yerine; merhamet, sadakat, hoşgörü, affetme, minnet, şefkat, uyum ve hatta fazlasına teşvik eden normları takip etmeyi ve/veya meslektaşları tarafından ispiyonculuk, gammazlık, satıcılıkla suçlanmamayı tercih ederek meslektaşının hatalı davranışını görmezden gelmeyi tercih edebilir. Polis bütünlüğüne sahip bir polis olabilmek kolay değildir, ama bu tür ayartmalara meslek hayatı boyunca karşı koyabilmek ve polis bütünlüğüne sahip bir polis olarak kalabilmek çok daha zordur.

2. ARAŞTIRMA İLE İLGİLİ LİTERATÜR TARAMASI

Mesleki sosyalleşme, polis alt-kültürü, görevlerin genellikle toplumun ve denetleyicilerin gözünden uzakta icrası, kötü karakterli kişilerle sürekli iç içe olma, polisliğin son derece takdire bağlı ve bir o kadar da zor bir meslek oluşu gibi etkenler birleşince, polislerin bu tür ayartmalara karşı direnmeleri gerçekten zorluk taşır. Bir fincan kahve gibi küçük ikramlara kapı açan, hediye ve menfaatlara karşı koyamayan ve bunları yaptıkları hizmetten duyulan memnuniyetin küçük bir karşılığı olarak görüp kabul eden polisler, bu durumun akran grupları ve menfaati temin edenlerce de teşvik edilip desteklenmesi ile birlikte, tehlikeli bir yola –“kaygan zemine” (*slipery slope*)- girmiş olurlar. Bu yolda ilerledikçe zamanla kendileri karşı taraftan menfaat aramaya, bir şeyler istemeye başlarlar ve sonuçta pek muhtemeldir ki bu davranışlarını sistematik hale dönüştürürler. Polis bilimleri literatüründe bu durum sıklıkla, sürecin başında polislerin “ot yiyiciler” (*grass eaters*) olduğu, fakat zamanla “et yiyiciler” (*meat eaters*) haline dönüştüğü şeklinde ifade edilmektedir². Bu süreç genellikle mesleki sosyalleşme, polis alt-kültürünün etkisi ve polis akran grubunun baskısı ile izah edilmekte ve polislerin sapma süreci olarak ifade edilmektedir.

Polis sapması (*police deviance*), en basit anlamıyla, polislerin mesleklerine aykırı davranışlar sergilemeleridir. Literatürde; “çürük elma” (*rotten apple*) teorisi (Newburn, 2015:7) polis sapmasının bireysel boyutta olduğunu, “çürük varil” (*rotten barrel*) teorisi (O’Connor, 2005:2) polis sapmasının grupsal boyutta olduğunu ve “çürük

1 Sessizlik kuralı (*code of silence*): “Bir polis mensubunun meslektaşları hakkında asla suçlayıcı bilgi vermeyeceğine dair yazılmamış kural” (Mollen Komisyonu, 1994:Ek 6.6).

2 Literatürde sapkın polisler temelde iki kategoriye ayrılmaktadır; (1) “et yiyiciler” ve (2) “ot yiyiciler”. *Et yiyiciler*; polislik yetkilerini kişisel çıkarlar için aktif olarak, saldırgan bir şekilde kullanan polisleri tasvir etmek için kullanılırken, *ot yiyiciler*; polislik faaliyetleri sırasında tesadüfi bir şekilde karşı taraftan kendilerine teklif edilen ikram, hediye ve rüşveti pasif bir şekilde kabul eden polisleri tasvir etmek için kullanılmaktadır (Knapp Komisyonu, 1972:4).

meyve bahçeleri” (*rotten orchards*) teorisi (Punch, 2003:172) de polis sapmasının örgütsel boyutta olduğunu ileri sürmektedir. Polis sapması, örgütselden de öte küresel bir sorun olarak varlığını sürdürmektedir.

Polis sapması sorununa KKTC açısından bakıldığı zaman, Polis Örgütünün yıllık faaliyet raporları, çeşitli mahkeme kararları, Bakanlar Kurulunun KKTC Polis Örgütüne yönelik özel soruşturmacı ataması kararı, KKTC Meclis Araştırma Komitesi raporları, Türkiye İnsan Hakları Derneği yayınları ve polis sapması ile ilgili basına yansıyan haberler KKTC’de de polis sapmasının bir sorun olduğunu göstermektedir. Kuzey Kıbrıs Kamu Çalışanları Araştırması’nın sonuçlarına göre, KKTC kamu personel sisteminin birinci sırada en önemli sorunu “*yolsuzluk/rüşvet/kayırmacılık*”tır (KKTC Fokus, 2012:124). KKTC’de “*polis etiği*” (Kayabaşı O., 2012; Kayabaşı ve Tekiner, 2017a) ve “*polis meşruiyeti*” (Kayabaşı, C., 2012; Kayabaşı, C., 2020) üzerine çalışmalar yapılarak KKTC halkının polis algısı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

İngilizce literatürde polis bütünlüğü ve polis sapması alanlarında birçok araştırma yapılmış³, söz konusu araştırmaların bazılarında polis bütünlüğü ölçümüne ve karşılaştırılmasına odaklanılmıştır. Polis bütünlüğünün ölçülmesine ve karşılaştırılmasına odaklanan araştırmaların birçoğunda Klockars ve arkadaşlarının geliştirdikleri polis bütünlüğü ölçeği kullanılmıştır⁴. Türkçe literatüre bakıldığı zaman, polis bütünlüğü (Kayabaşı, 2020b) ve polis sapması (Kayabaşı, 2020c) üzerine yapılan teorik çalışmalara rastlanmaktadır. Ayrıca polis sapma davranışlarının tanımlanması ve sınıflandırılması sorununa yönelik (Kayabaşı, 2021c) çalışma yapıldığı da görülmektedir. Polis bütünlüğünün ölçülmesi ve karşılaştırılmasına yönelik bazı araştırmalar da yapılmıştır.

Klockars ve arkadaşlarının (2006:14-15) geliştirdikleri polis bütünlüğü ölçeğinin ilk versiyonu kullanılarak KKTC Polis Örgütünde grupsal polis bütünlüğüne odaklanan (Kayabaşı, 2018c; 2021b) KKTC Polis Örgütü ile Lefke Polis Karakolunun polis bütünlüğü düzeylerini karşılaştıran (Kayabaşı, 2020a) ve bireysel, grupsal ve örgütsel boyutları ile bir bütün olarak KKTC Polis Örgütünün polis bütünlüğünü araştıran (Kayabaşı, 2019) çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca ölçeğin birinci versiyonu kullanılarak KKTC’deki polis bütünlüğünün diğer ülkelere nazaran ne durumda olduğunu tespitine yönelik, sekiz ülke ile KKTC’nin karşılaştırılmasına odaklanan bir çalışma (Kayabaşı, 2021a) da yapılmıştır.

Ölçeğin ikinci versiyonu KKTC Polis Örgütünün merkezde çalışan personelinin polis bütünlüğünü ölçmek (Kayabaşı, 2017a; Kayabaşı ve Tekiner, 2017b) ve grupsal düzeyde; Adli Polis Müdürlüğünün (Kayabaşı, 2018a), Narkotik ve Kaçakçılığı Önleme Müdürlüğünün (Kayabaşı, 2017b) ve Trafik Müdürlüğünün (Kayabaşı, 2018b) grupsal polis bütünlüğünü keşfetmek üzere kullanılmıştır. Ölçeğin ikinci versiyonu ayrıca, KKTC’deki polis bütünlüğünün diğer ülkelere nazaran sıralamasının ne durumda olduğunu tespit etmek için, on ülke ile KKTC’nin karşılaştırılması amacıyla (Kayabaşı, 2018d) da kullanılmıştır. Diğer taraftan Türkçe literatüre bakıldığında odak noktası örgütsel polis bütünlüğü olan bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Bu araştırma ile söz konusu boşluğa odaklanılmıştır.

Bu çerçevede bu araştırma KKTC Polis Örgütü⁵ polis mensuplarının; örgütsel boyutta çeşitli polis sapma davranışlarına karşı polis bütünlüğüne ne derece sahip olduklarını ortaya çıkarmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, senaryolaştırılan 11 farklı polis sapma davranışına karşı, yedi yönden polis bütünlüğü düzeylerini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Şunu da belirtmek gerekir ki bu çalışma KKTC Polis Örgütünde gerçekte var olan polis sapma davranışlarının boyutunu ve yaygınlığını değil, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı göstermiş oldukları tahammülsüzlüğün örgütsel boyutta ne düzeyde olduğunu polis bütünlüğü perspektifinden ölçmeyi amaçlamaktadır.

Polis sapma davranışlarının çeşitli türlerinin KKTC özelinde örgütsel boyutta bir sorun olup olmadığını polis bütünlüğü perspektifinden bilimsel verilerle ortaya koyacak olan bu çalışma, alanyazına önemli bir katkı sağlayacaktır. Polis sapmasının örgütsel bir sorun olup olmadığı, KKTC’ye has birincil verilerle ortaya koyan bu araştırmanın bulgularının ise iç güvenlik yöneticilerinin, kurumlarındaki polislerin sapma davranışlarını önleme ve bütünlük düzeylerini artırma adına geliştirecekleri politika ve stratejilere dayanak sağlayıp sağlamayacağı değerlendirilecektir.

3 Daha detaylı bir literatür incelemesi için bakınız; Kayabaşı, 2019:51-130.

4 Klockars ve arkadaşları tarafından geliştirilen polis bütünlüğü ölçeğinin birinci ve ikinci versiyonlarının kullanıldığı çalışmaların bir özeti için bakınız; Kayabaşı, 2019:130-132.

5 KKTC’de Polis Örgütünün kuruluş, görev ve yetkilerini düzenleyen 51/1984 sayılı KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası’nda, “*polis teşkilatı*” kavramını ifade etmek için “*polis örgütü*” kavramı kullanıldığından, bu çalışmada polis teşkilatı kavramı yerine polis örgütü kavramının kullanılması tercih edilmiştir.

Araştırmada öncelikle polis bütünlüğünün önemi, polislik mesleğinin sapmaya fırsatlar sunan doğası, çeşitli kaynaklara göre KKTC’de polis sapmasının mevcudiyeti ve literatür aktarılmıştır. İkinci bölümde kavramsal çerçeve başlığı altında araştırmada kullanılan kavramlar izah edilmiştir. Üçüncü bölümde çalışmanın metodolojisine, dördüncü bölümde çalışmanın bulgularına ve analizlerine yer verilmiştir. Beşinci bölümde bulgular ve analizler tartışılmış, altıncı bölümde sonuç ortaya konulmuş ve bir takım önerilerde bulunulmuştur.

3. KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Çalışma kapsamında kullanılan “*Örgütsel Polis Bütünlüğü*” kavramı aşağıdaki anlamda kullanılmıştır (Kayabaşı, 2020b:351);

“Polisin, örgütsel olarak; mesleki mevzuata, polis meslek etiğine ve mesleki değerlere uygun davranması, davranışlarını içten gelerek ve inanarak sergilemesi, söylediği sözlerin ve sergilediği davranışların tutarlı olması, mesleğe aykırı davranmaya sevk eden ayartmalara, mesleki sapma ve yozlaşmaya karşı direnç göstermesi ve bunların tümünü barındıran sağlam bir karaktere sahip olmasıdır”

Örgütsel polis sapması kavramı ise; “*Polisin, örgütsel olarak; mesleğinin etik kurallarına, çalıştığı birimdeki yetki ve görevlerine ve mensubu olduğu polis örgütünün kural, politika ve prosedürlerine aykırı davranışlar sergilemesidir*” (Kayabaşı, 2020c:273), kapsamında ele alınmıştır.

Çalışma kapsamında; 1. senaryoda “*görev haricinde güvenlik sistemi işi yapan bir polis*”; 2. senaryoda “*esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul eden bir polis*”; 3. senaryoda “*hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alan bir polis*”; 4. Senaryoda “*esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul eden bir polis*”; 5. senaryoda “*olay mahallinden saat çalan bir polis*”; 6. senaryoda “*oto tamircisinden %5 komisyon alan bir polis*”; 7. senaryoda “*şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni öneren bir polis amiri*”; 8. senaryoda “*alkollü meslektaş kazasını rapor etmeyen bir polis*”; 9. senaryoda “*barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabul eden bir polis*”; 10. senaryoda “*araba hırsızına karşı aşırı güç kullanan bir polis*” ve 11. senaryoda “*yerde bulunduğu cüzdan içerisinden paraları çalan bir polis*” tasvir edilmiştir. Söz konusu senaryoların tamamı KKTC Polis Örgütü (Kuruluş, Görev ve Yetkileri) Yasası’nda disiplin suçu olarak düzenlenmelerinin yanısıra; Senaryo 1, 2 ve 4 haricindeki senaryolar aynı zamanda KKTC Ceza Yasası’nda suç olarak da düzenlenmiştir.

4. ARAŞTIRMA METODOLOJİ

Bu alt bölüm altında araştırmanın amacına, ana sorusuna, sorularına, hipotezlerine, yöntemine, örnekleme yer verilmiştir. Ayrıca araştırma verilerinin incelenmesine değinilmiştir.

4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma, KKTC’deki polis mensuplarının çeşitli polis sapma davranışlarına karşı polis bütünlüğü düzeylerini yedi farklı yönden ölçmek ve böylece KKTC Polis Örgütünün örgütsel polis bütünlüğü düzeyini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında ayrıca, polis mensuplarının ölçülen polis bütünlüğü yönlerinin kendi aralarında ikiye bölünmüş olarak karşılaştırılması ve karşılaştırılan söz konusu yönlerin kendi aralarındaki ilişkilerin yönü ve düzeyinin keşfedilmesi de amaçlanmıştır. Araştırma, KKTC’deki polis mensuplarının çeşitli polis sapma davranışlarına karşı göstermiş oldukları tahammülsüzlüğün örgütsel olarak ne düzeyde olduğunu keşfetmeyi amaçlamaktadır.

Bu çerçevede KKTC Polis Örgütünde görevli polis mensuplarının on bir adet polis sapma davranışına karşı polis bütünlüğü düzeyleri; polislerin kendi ciddiyet algıları, polislere göre meslektaşlarının ciddiyet algıları, kurumlarının resmi kural ihlali algıları, sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı uygulanmasını destekledikleri disiplin işlemi, sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı uygulanmasını bekledikleri disiplin işlemi, sapma davranışı sergileyen polisleri, polislerin üstlerine bildirme isteklilikleri ve sapma davranışı sergileyen polisleri, polislere göre meslektaşlarının üstlerine bildirme isteklilikleri yönlerinden ölçülmüştür. Ayrıca, söz konusu yönlerin arasındaki ilişkilerin yönü ve düzeyi de araştırılmıştır.

4.2. Araştırmanın Ana Sorusu, Soruları ve Hipotezleri

Araştırmanın cevap aradığı ana soru; “*KKTC Polis Örgütünde polis sapma davranışlarına karşı gösterilen tahammülsüzlük örgütsel olarak ne düzeydedir?*”, şeklinde tasarlanmıştır. Araştırma kapsamında aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmış ve hipotezler test edilmiştir.

- Soru 1: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece ciddi bir sorun olarak görmektedirler?
- Soru 2: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına göre meslektaşları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece ciddi bir sorun olarak görmektedirler?
- Soru 3: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışlarının hangi türlerini ne derece resmi kuralların ihlali olarak görmektedirler?
- Soru 4: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı herhangi bir disiplin cezası verilmesini desteklemekte midirler? Eğer desteklemekteyseler hangi tür polis sapma davranışına en fazla hangi tür disiplin cezasının verilmesini desteklemektedirler?
- Soru 5: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarına karşı herhangi bir disiplin cezası verilmesini beklemekte midirler? Eğer beklemekteyseler hangi tür polis sapma davranışına en fazla hangi tür disiplin cezasının verilmesini beklemektedirler?
- Soru 6: KKTC Polis Örgütü polis mensupları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirmeye ne kadar isteklidirler?
- Soru 7: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarına göre meslektaşları, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirmeye ne kadar isteklidirler?

Araştırmada 12 adet hipotez kurulmuştur. Bu hipotezler sırasıyla şunlardır;

- H1: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır.
- H2: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları, ortalama olarak kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksektir.
- H3: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.
- H4: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır.
- H5: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algıları, ortalama olarak resmi kural ihlali algılarından daha yüksektir.
- H6: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.
- H7: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı en çok destekledikleri disiplin işlemleri ile en çok bekledikleri disiplin işlemleri örtüşmektedir.
- H8: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin işlemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.
- H9: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine karşı en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.
- H10: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark vardır.

- H11: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ortalama olarak, kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinden daha yüksektir.
- H12: KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki vardır.

4.3. Araştırma Yöntemi

Nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen bu çalışmada, tarama modelinin genel ve ilişkisel tarama türlerinden yararlanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak anket, veri toplama aracı olarak Klockars ve arkadaşları (2006:14-15) tarafından geliştirilen “Polis Bütünlüğü Ölçeği” (*Police Integrity Scale*) kullanılmıştır. Ölçek daha önce yirmiden fazla ülkede test edilmiş ve geçerliliğe sahip olduğu saptanmış olmakla birlikte; ölçeğin geçerliliği, alanın uzmanlarından görüş alınmak suretiyle KKTC koşullarına uygunluğu yönünden de test edilmiş ve amaca uygun bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği, iç tutarlılığı üzerinden test edilmiştir. Ölçekte yer verilen 77 sorunun standardize edilmiş Cronbach Alpha Korelasyon Katsayısı, iç tutarlılığı tespit etmek amacıyla hesaplanarak 0,927 değeri elde edilmiş ve ölçek ile ilgili güvenilirlik figürlerinin yüksek seviyede olduğu saptanmış ve ölçek uyarlaması gerçekleştirilmiştir. Polis Bütünlüğü Ölçeği; 11 adet hipotetik senaryoyu ve senaryoların her birinin altında, senaryoları değerlendirmek üzere tasarlanan aynı yedi adet soruyu içermektedir.

Araştırmada, 11 farklı polis sapma davranışına karşı katılımcıların polis bütünlüğü algıları, yedi farklı soru ile yedi farklı yönden ölçülmüştür. Polis bütünlüğünün ölçüldüğü yönler şunlardır: Polis mensuplarının polis sapma davranışlarına karşı görüşleri yedi yönden ölçülmüştür. Ölçülen yönler, ölçüm soruları ve cevap seçenekleri şöyledir;

- *Kendi ciddiyet algıları.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*SİZ bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünürsünüz?*” Bu soru için cevap seçenekleri olarak; “*hiç de ciddi değil*”den (1), “*çok ciddi*”ye (5) kadar uzanan beşli Likert ölçeği kullanılmıştır.
- *Kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOGU bu davranışın ne kadar ciddi bir sorun olduğunu düşünür?*” Bu soru için cevap seçenekleri olarak; “*kesinlikle hayır*” (1) ile “*kesinlikle evet*” (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeği kullanılmıştır.
- *Resmi kural ihlali algıları.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*Sizin çalıştığınız şubede bu davranış kurumun bu konudaki resmi politikasının ihlali şeklinde yorumlanır mı?*” Bu soru için cevap seçenekleri olarak; “*hiç de ciddi değil*”den (1), “*çok ciddi*”ye (5) kadar uzanan beşli Likert ölçeği kullanılmıştır.
- *Destekledikleri disiplin işlemi.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, SİZCE hangi disiplin işlemi UYGULANMALIDIR?*”. KKTC normlarına uygun olarak bu soru için şu cevap seçenekleri önerilmiştir; (1) “*hiçbir şey*”, (2) “*sözlü ikaz*”, (3) “*uyarma*”, (4) “*kınama*”, (5) “*kademe ilerlemesini durdurma*” ve (5) “*meslekten çıkarma veya rütbe indirim*”.
- *Bekledikleri disiplin işlemi.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*Çalıştığınız şubedeki bir polis mensubunun böyle bir davranışta bulunması ve bu davranışının ortaya çıkması durumunda, eğer bir disiplin işlemi uygulanacaksa, KURUMUNUZ TARAFINDAN hangi disiplin işlemi UYGULANIR?*”. KKTC normlarına uygun olarak bu soru için şu cevap seçenekleri önerilmiştir; (1) “*hiçbir şey*”, (2) “*sözlü ikaz*”, (3) “*uyarma*”, (4) “*kınama*”, (5) “*kademe ilerlemesini durdurma*” ve (5) “*meslekten çıkarma veya rütbe indirim*”.
- *Kendi bildirme isteklilikleri.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*SİZ böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydiniz?*”. Bu soru için cevap seçenekleri olarak; “*kesinlikle hayır*” (1) ile “*kesinlikle evet*” (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeği kullanılmıştır.

- *Kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri.* Bu yönden ölçüm şu soru ile yapılmıştır: “*ÇALIŞTIĞINIZ ŞUBEDEKİ POLİS MENSUPLARININ ÇOĞU böyle bir davranışta bulunan bir polis mensubunu ihbar eder miydi?*”. Bu soru için cevap seçenekleri olarak; “*kesinlikle hayır*” (1) ile “*kesinlikle evet*” (5) arasında değişen, beşli Likert ölçeği kullanılmıştır.

4.4. Araştırmanın Örnekleme

Araştırma evreni, KKTC Polis Örgütünde 15 Haziran 2015- 15 Eylül 2015 tarihleri arasında çalışmakta olan polislerden oluşmaktadır. 31 Temmuz 2015 tarihinde KKTC’deki toplam polis sayısı 1926 idi. Araştırma kapsamında; “*seçkisiz olmayan örnekleme*” yöntemlerinden “*amaçlı örnekleme*” yönteminin “*ölçüt örnekleme*” yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2012:11; Gürbüz ve Şahin, 2016:133-134). 2000 kişilik bir evrenin %99 güvenilirlik düzeyinde asgari örneklem büyüklüğünün en az 500 kişi olması gerekmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2016:132). Bu bağlamda bu çalışmanın örnekleme için 500 kişilik bir polis grubu yeterli olmakla birlikte, farklı çalışmalarda da kullanılmak üzere örneklem büyüklüğü 1767 olarak belirlenmiştir. Şöyle ki; araştırmanın örneklemini KKTC Polis Örgütünün Denetleme Kurulu, Polis Okulu ve ARGE birimi dışında kalan tüm taşra ve merkez örgütlerinde çalışan müfettiş muavini (107), polis çavuşu (241) ve polis memuru (1419) rütbelerindeki toplam 1767 polis oluşturmaktadır. Örneklem, araştırma evreninin %91,75’ini içermektedir. Araştırma, 11 adet polis sapma davranışının betimlendiği senaryo ile sınırlıdır. Anketin uygulandığı dönem (15 Haziran 2015 - 15 Eylül 2015) ve uygulandığı rütbelerdeki personel ile sınırlıdır.

4.5. Araştırma Verilerinin Çözümlemesi

Araştırma evreninin (1926) %91,75’lik kısmını oluşturan örneklemin (1767), %65,76’lık (1162) kısmı tarafından cevaplandırılan anketler, yapılan analizler sonucunda geçerli bulunmuştur. Şöyle ki, yıllık izin, hasta izni, vardiyalı çalışma sistemi, hizmet içi eğitim veya araştırmaya katılmak istenilmemesi gibi nedenlerle anket uygulanan polis mensuplarının 235’inden geri dönüş sağlanamamıştır. Diğer bir ifadeyle cevaplandırılmayan anket sayısı 235, cevaplandırılan anket sayısı ise 1532’dir.

Anketin sonunda yer verilen iki sorudan ilki, katılımcılara; kendilerine göre polis mensuplarının çoğunun anketi doldururken fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan edip etmediklerini sorarken; ikincisi ise kendilerinin anketi doldururken fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan edip etmediklerini sormaktadır. Bu sorulardan ilkinde, katılımcıların 924’ü evet cevabını vermişlerdir. Diğer taraftan ikincisine, katılımcıların 144’ü hayır cevabını vermişlerdir. Bu sorulardan ikincisine hayır cevabını veren katılımcıların doldurmuş oldukları anketler, katılımcıların fikirlerini açıklıkla ve dürüstçe beyan etmediklerini ifade ettiklerinden dolayı doğrudan elenmiştir. 1532 anket içerisinde söz konusu 144 anket elendikten sonra geriye kalan 1388 anket içerisinde öncelikle cevaplandırılmamış soruları bulanan anketler elenmiş daha sonra Çapraz Tablo analizi ile yapılan kontrol neticesinde kusurlu doldurulduğu tespit edilen anketler de elenmiş ve geriye 1162 geçerli anket kalmıştır. Anket verileri SPSS-20 istatistik programında analiz edilmiştir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu bölüm altında katılımcıların (N= 1162) örgütsel polis bütünlüğü düzeylerinin yedi farklı yönden ölçülmesi ve ölçümü yapılan bu yönlerin ikiserli olarak karşılaştırılması sonucunda ulaşılan bulgulara ve söz konusu bulguların analiz edilmesine yer verilmiştir. Polis bütünlüğünün ölçüldüğü söz konusu yönler aşağıdaki gibidir. Polis sapma davranışlarına karşı;

- (1) polis mensuplarının kendi ciddiyet algıları,
- (2) polis mensuplarına göre meslektaşlarının ciddiyet algıları,
- (3) polis mensuplarının resmi kural ihlali algıları,
- (4) polis mensuplarının destekledikleri disiplin işlemleri,
- (5) polis mensuplarının bekledikleri disiplin işlemleri,
- (6) polis mensuplarının kendi bildirme isteklilikleri,
- (7) polis mensuplarının kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri.

5.1. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algılarının Ölçülmesi ve Karşılaştırılması

Bu alt bölümde araştırmanın 1. ve 2. sorusuna yanıt aranmış, H1, H2 ve H3 hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın ilk iki sorusuna yanıt aranırken, KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, “*kendi ciddiyet algıları*” ve “*kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları*” yönlerinden ölçülmüştür. Araştırmanın ilk üç hipotezi test edilirken, yapılan ölçümlerin ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı, eğer farklılaşmışsa ölçülen hangi yönden bu algının daha yüksek düzeyde olduğu ve bu iki ölçüm arasındaki ilişkilerin yönü ve düzeyi, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, bu ortalamalara göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve eşli örneklem t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Ciddiyet Algılarının Ölçülmesi ve Karşılaştırılması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Ciddiyet				Ortalama Farkı (Kendisi – Meslektaşları)	t-testi (p)
	Kendisi		Meslektaşları			
	Orta	Sıra	Orta	Sıra		
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	2,80	3	2,61	2	0,19	6,165*** (0,000)
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	3,27	5	3,01	5	0,26	9,152*** (0,000)
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,60	9	4,45	9	0,15	8,046*** (0,000)
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	2,67	1	2,56	1	0,11	4,697*** (0,000)
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	4,69	11	4,63	11	0,06	4,576*** (0,000)
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,33	8	4,21	8	0,12	7,614*** (0,000)
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,10	6	3,91	6	0,19	9,186*** (0,000)
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	2,88	4	2,81	4	0,07	3,253** (0,001)
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	4,11	7	3,95	7	0,16	8,766*** (0,000)
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	2,72	2	2,65	3	0,07	3,597*** (0,000)
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinde hırsızlık	4,61	10	4,53	10	0,08	7,065*** (0,000)

Orta.: Ortalama; Sıra.: Sıralama; Eşli örneklem t-testi: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Araştırmanın 1. ve 2. sorusu ile ilgili olarak, ölçeğin ilk iki sorusuna verilen yanıtların aritmetik ortalamaları alınmıştır. Bulgulara göre katılımcıların gerek “*kendi ciddiyet algıları*” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin gerekse “*kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları*” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin aynı senaryoları kapsayacak şekilde üç kategoriye ayrılabilirliği sonucuna varılmıştır;

1. En az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 3,40 veya altı- (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma, Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı).
2. Orta derecede ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar - ortalama değerleri 3,40 üzeri ve 4,20 veya altı- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) ve
3. En çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 4,20 üzeri- (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinde hırsızlık).

H1 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için eşli örneklem t-testi yapılmıştır. Senaryolarda tasvir edilen davranışları katılımcıların ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine dair kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamaları ile aynı senaryolardaki davranışları kendilerine göre meslektaşlarının ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine dair değerlendirmelerinin ortalamaları arasında eşli örneklem t- testi sonuçlarına göre 11 senaryonun tamamında (on senaryo için $p < 0,001$; bir senaryo için- senaryo 8- $p < 0,01$) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Benzer şekilde; Khechumyan ve Kutnjak Ivković (2015:53), 2013 yılında Ermenistan'da 969 polise; Porter vd. (2015:79), 2013 yılında Avustralya'da 856 polise; Kutnjak Ivković, (2015b:110), 2008-2009 yıllarında Hırvatistan'da 966 polise; Lobnikar ve Meško (2015:200), 2011 yılında Slovenya'da 583 polise; Sauerman ve Kutnjak Ivković (2015:228), 2010-2013 yılları arasında Güney Afrika'da 871 polise; Kutnjak Ivković vd. (2015:313), 2013-2014 yıllarında ABD'de 664 polise, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmalarda katılımcıların kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından bu ülkelerin hepsinde 11 senaryonun tamamında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Diğer taraftan Kang ve Kutnjak Ivković (2015:255), 2009 yılında Güney Kore'de 379 polise, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmada katılımcıların kendi ciddiyet algıları ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algıları arasında ortalama bakımından 11 senaryonun 9'unda; Phetthong ve Kutnjak Ivković (2015:283) ise 2013 yılında Tayland'da 280 polis üzerinde yaptıkları çalışmada 11 senaryonun 2'sinde istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir.

H2 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak, polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının, kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksek olup olmadığını tespit etmek için, kendilerinin ve kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Kendilerinin ve kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının aritmetik ortalama farkları, her bir senaryo için, bu senaryolardaki davranışlara yönelik katılımcıların kendi ciddiyet algılarının, kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarından daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Benzer şekilde, katılımcıların senaryolardaki polis sapma davranışlarını ortalama olarak, kendilerine göre meslektaşlarının değerlendireceğini tahmin ettiklerinden daha ciddi bir sorun olarak değerlendirme sayısı; Khechumyan ve Kutnjak Ivković'in (2015:53) çalışmalarında 11/11; Porter vd.'nin (2015:79) çalışmalarında 11/11; Kutnjak Ivković'in (2015b:110) çalışmasında 11/11; Lobnikar ve Meško'nun (2015:200) çalışmalarında 11/11; Sauerman ve Kutnjak Ivković'in (2015:228) çalışmalarında 11/11; Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015:255) çalışmalarında 11/11 ve Kutnjak Ivković vd.'nin (2015:313) çalışmalarında 11/11'dir. Diğer taraftan Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015:283) çalışmalarında bu sayı 6/11'dir.

H3 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması arasında çok güçlü bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle en düşük ortalamaya sahip senaryodan en yüksek ortalamaya sahip senaryoya doğru her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Hem katılımcıların kendileriyle hem de meslektaşlarıyla ilgili, senaryolardaki davranışları ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine yönelik değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan ciddiyet ortalamaları neticesinde oluşturulan göreceli ciddiyet sıralamaları, neredeyse aynı içsel karar sırasını izlemiştir. Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu, katılımcıların kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerinin meslektaşlarına yönelik ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki⁶ olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, $p < 0,001$). Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili ciddiyet algıları yükseldikçe, kendilerinin meslektaşlarıyla ilgili ciddiyet algılarının da yükseldiğini; senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili kendi ciddiyet algıları azaldıkça, kendilerinin meslektaşlarıyla ilgili ciddiyet algılarının da azaldığını göstermektedir.

Benzer şekilde, "*kendisi ciddiyet*" ve "*meslektaşları ciddiyet*" senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Kutnjak Ivković'in (2015b:112) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0.936, $p < 0,001$); Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015:256) çalışmalarında pozitif yönde yüksek

6 Korelasyon katsayısının -1,00 olması mükemmel negatif bir ilişkiyi; 1,00 olması mükemmel pozitif bir ilişkiyi; 0,00 olması ise ilişkinin olmadığını göstermektedir. Korelasyon katsayısının mutlak değer olarak 0,00 - 0,30 arasında olması düşük; 0,30 - 0,70 arasında olması orta; 0,70 - 1,00 arasında olması ise yüksek düzeyde bir ilişkiyi ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2013:32).

düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,982, $p < 0,001$); Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015:284) çalışmalarında da pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,964, $p < 0,001$). Porter, Prenzler ve Hine'in (2015:89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,682, $p < 0,001$).

5.2. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Resmi Kural İhlali Algılarının Ölçülmesi ve Karşılaştırılması

Bu alt bölümde araştırmanın 3. sorusuna yanıt aranmış, H4, H5 ve H6 hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın üçüncü sorusuna yanıt aranırken, KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri “resmi kural ihlali algıları” yönünden ölçülmüştür. Araştırmanın H4, H5 ve H6 hipotezleri test edilirken, “kendi ciddiyet algıları” ile “resmi kural ihlali algıları” yönlerinden yapılan ölçümlerin ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı, eğer farklılaşmışsa ölçülen hangi yönden bu algının daha yüksek düzeyde olduğu ve bu iki ölçüm arasındaki ilişkilerin yönü ve düzeyi, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, bu ortalamalara göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve eşli örneklem t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Polis Mensuplarının Kendi Ciddiyet Algıları ile Resmi Kural İhlali Algılarının Ölçülmesi ve Karşılaştırılması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Kendi Ciddiyet Algısı		Resmi Kural İhlali Algısı		Ortalama Farkı (Kendi Ciddiyet – Kural İhlali)	t-testi (p)
	Orta.	Sıra.	Orta.	Sıra.		
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	2,80	3	3,19	4	-0,39	-9,909*** (0,000)
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	3,27	5	3,28	5	-0,01	-0,291 (0,771)
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,60	9	4,40	9	0,20	9,134*** (0,000)
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	2,67	1	2,86	1	-0,19	-6,629*** (0,000)
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	4,69	11	4,57	11	0,12	6,572*** (0,000)
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	4,33	8	4,24	8	0,09	4,334*** (0,000)
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	4,10	6	3,97	6	0,13	4,837*** (0,000)
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	2,88	4	3,14	3	-0,26	-9,199*** (0,000)
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	4,11	7	4,04	7	0,07	3,320** (0,001)
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	2,72	2	2,99	2	-0,27	-9,689*** (0,000)
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	4,61	10	4,46	10	0,15	7,646*** (0,000)

Orta.: Ortalama; Sıra.: Sıralama; Eşli örneklem t-testi: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Araştırmanın 3. sorusu ile ilgili olarak, ölçeğin üçüncü sorusuna verilen yanıtların aritmetik ortalamaları alınmıştır. Bulgulara göre katılımcıların “resmi kural ihlali algıları” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin aynı senaryoları kapsayacak şekilde üç kategoriye ayrılacağı sonucuna varılmıştır;

1. En az kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 3,40 veya altı- (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma, Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı).
2. Orta derecede kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar -ortalama değerleri 3,40 üzeri ve 4,20 veya altı- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü).

3. En çok kural ihlali olarak değerlendirilen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 4,20 üzeri- (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık).

H4 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algıları arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için eşli örneklem t-testi yapılmıştır. Senaryolarda tasvir edilen davranışları katılımcıların ne derece ciddi bir sorun olarak gördüklerine dair kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamaları ile aynı senaryolardaki davranışları ne derece kural ihlali olarak gördüklerine dair değerlendirmelerinin ortalamaları arasında eşli örneklem t-testi sonuçlarına göre 11 senaryonun 10'unda (9 senaryo için $p < 0,001$; 1 senaryo için -senaryo 9- $p < 0,01$) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu; sadece bir senaryoda (Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı ($p > 0,05$) tespit edilmiştir.

H5 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının, resmi kural ihlali algılarından ortalama olarak daha yüksek olup olmadığını tespit etmek için, katılımcıların kendi ciddiyet algıları ile resmi kural ihlali algılarının aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Kendi ciddiyet algıları ve resmi kural ihlali algılarının aritmetik ortalama farkları, altı senaryoda (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi; Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık) bu senaryolardaki davranışlara yönelik katılımcıların kendi ciddiyet algılarının, resmi kural ihlali algılarından daha yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır (Tablo 2). Geri kalan 5 senaryo, katılımcılar tarafından hem en az ciddi bir sorun olarak görülen davranışlar kategorisinde hem de en az kural ihlali olarak görülen davranışlar kategorisinde yer almaktadır. Sonuç olarak KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak, polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algıları, bu davranışları orta derecede ciddi bir sorun veya en çok ciddi bir sorun olarak görmeleri durumunda resmi kural ihlali algılarından daha yüksek olacaktır.

H6 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik kendi ciddiyet algılarının ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının sıralaması arasında çok güçlü bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle en düşük ortalamaya sahip senaryodan en yüksek ortalamaya sahip senaryoya doğru, her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Katılımcıların senaryolardaki davranışlara yönelik kendi ciddiyet algılarının ortalamaları ile resmi kural ihlali algılarının ortalamalarının göreceli sıralamaları, neredeyse aynı içsel karar sırasını izlemiştir (Tablo 2). Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu, katılımcıların kendi ciddiyet değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması ile resmi kural ihlali değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, $p < 0,001$). Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen davranışlarla ilgili, kendi ciddiyet algıları yükseldikçe, kural ihlali algılarının da yükseldiğini; kendi ciddiyet algıları azaldıkça, kural ihlali algılarının da azaldığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle, katılımcıların senaryolardaki davranışların resmi kuralları ihlal edip etmediğini değerlendirmeleri, bu davranışları ne derece ciddi bir sorun olarak görmeleri ile güçlü bir şekilde ilişkilidir; davranış bir sorun olarak değerlendirdikleri ciddiyet düzeyi ne kadar yüksek olursa, resmi kural ihlali olarak yorumlama olasılıkları da o kadar yüksek olmaktadır.

Benzer şekilde, “*kendi ciddiyet algısı*” ve “*resmi kural ihlali algısı*” senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Khechumyan ve Kutnjak Ivković'in (2015:57) çalışmalarında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,979, $p < 0,001$); Kutnjak Ivković'in (2015b:113) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,882, $p < 0,001$); Kang ve Kutnjak Ivković'in (2015:257) çalışmalarında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, $p < 0,001$); Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015:285) çalışmalarında da pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,964, $p < 0,001$). Porter vd.'nin (2015:89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,437, $p < 0,001$).

5.3. Polis Mensuplarının Destekledikleri ve Bekledikleri Disiplin İşlemleri ve Bu İşlemlerin Karşılaştırılması

Bu alt bölümde araştırmanın 4. ve 5. sorusuna yanıt aranmış, H7, H8 ve H9 hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın 4. ve 5. sorusuna yanıt aranırken, KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri ile ilgili, “destekledikleri disiplin işlemleri” ile “bekledikleri disiplin işlemleri” yönlerinden ortalama analizi yapılmıştır.

Araştırmanın H7, H8 ve H9 hipotezleri test edilirken, “destekledikleri disiplin işlemleri” ile “bekledikleri disiplin işlemleri” yönlerinden mod analizi yapılarak, iki yön arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığı; polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına yönelik en çok destekledikleri disiplin işlemleri ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin örtüşüp örtüşmediği; polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerine yönelik en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olup olmadığı, her bir senaryo için 1162 polisten elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, tepe değerleri, tepe değerlerine göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve Ki-Kare testi sonuçları yukarıda verilmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Polis Mensuplarının Destekledikleri ve Bekledikleri Disiplin İşlemleri ve Bu İşlemlerin Karşılaştırılması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Disiplin İşlemi Boyutu	Tepe Değer (Mod)	Mod Sıra.	Orta.	Ortalama Farkı (Desteklenen – Beklenen)	Ki-Kare testi
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,65	-0,29	902,842***
	Beklenen	Hiçbir Şey	1,5	2,94		
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,81	-0,10	1242,714***
	Beklenen	Sözlü İkaz	4	2,91		
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	Desteklenen	Çıkarma	9,5	5,02	0,08	1462,868***
	Beklenen	Çıkarma	9,5	4,94		
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	Desteklenen	Hiçbir Şey	1	2,37	-0,12	1319,559***
	Beklenen	Hiçbir Şey	1,5	2,49		
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	Desteklenen	Çıkarma	9,5	5,53	0,03	1359,540***
	Beklenen	Çıkarma	9,5	5,50		
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	Desteklenen	Çıkarma	9,5	4,79	0,03	1476,445***
	Beklenen	Çıkarma	9,5	4,76		
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	Desteklenen	Kademe	7	3,85	0,09	1453,426***
	Beklenen	Kademe	7	3,76		
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,78	-0,12	1325,821***
	Beklenen	Sözlü İkaz	4	2,90		
Senaryo 9: Barın kapan-ma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	Desteklenen	Kınama	6	3,86	0,05	1368,764***
	Beklenen	Kınama	6	3,82		
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	Desteklenen	Sözlü İkaz	3,5	2,42	-0,17	1578,553***
	Beklenen	Sözlü İkaz	4	2,59		
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	Desteklenen	Çıkarma	9,5	5,33	0,05	1450,993***
	Beklenen	Çıkarma	9,5	5,28		

Sıra.: Sıralama; Orta.: Ortalama; Çıkarma: Meslekten Çıkarma ve Rütbe İndirimi; Ki-Kare testi: *p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Araştırmanın 4. ve 5. sorusu ile ilgili olarak, ölçeğin 4. ve 5. sorusuna verilen yanıtların aritmetik ortalamaları alınmıştır. Bulgulara göre katılımcıların gerek “destekledikleri disiplin işlemleri” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin gerekse ile “bekledikleri disiplin işlemleri” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin aynı senaryoları kapsayacak şekilde üç kategoriye ayrılabilceği sonucuna varılmıştır;

1. En hafif disiplin işleminin uygulanması desteklenen ve beklenen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 3,40 veya altı- (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma, Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı).
2. Orta derecede bir disiplin işleminin uygulanması desteklenen ve beklenen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar -ortalama değerleri 3,40 üzeri ve 4,20 veya altı- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü).
3. En ağır disiplin işleminin uygulanması desteklenen ve beklenen polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 4,20 üzeri- (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık).

H7 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, polis sapma davranışlarına karşı en çok destekledikleri disiplin işlemleri ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin örtüşüp örtüşmediğini tespit etmek için tepe değer (mod) analizi yapılmıştır. Bu bağlamda tepe değer analizi sonuçlarına göre, katılımcıların, destekledikleri ve bekledikleri disiplin işlemleri, Senaryo 1 (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) haricindeki on senaryoda birbiri ile örtüşmektedir (Tablo 3).

Polis mensuplarının destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin işlemlerinin karşılaştırılması, polis mensuplarının, örgütlerinin disiplin işlemlerini adil olarak algılayıp algılamadıklarıyla ilgili bir gösterge sunmaktadır (Kutnjak Ivković vd., 2015:319). Bu açıdan bakıldığında, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, kurumlarının disiplin işlemlerini bu on senaryoda adil olarak algıladıkları görülmektedir. Tepe değer (mod) analizi sonuçlarına göre katılımcıların, ek iş yapan bir polise (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) kurumları tarafından uygulanmasını bekledikleri disiplin işlemi ‘hiçbir şey’ iken, destekledikleri disiplin işlemi ‘sözlü ikaz’dır. Mod analizi sonuçlarına göre katılımcılar, kurumlarının disiplin işlemini Senaryo 1’de (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) olması gerektiğinden daha hafif olarak algılamaktadırlar. Bu durum aynı zamanda katılımcıların, ek iş yapan (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) bir polise karşı kurumlarının duyarsız kaldığı görüşünde olduklarını da göstermektedir.

H8 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına yönelik destekledikleri disiplin işlemleri ile bekledikleri disiplin işlemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için Ki-Kare testi yapılmıştır. Disiplin işlemleri yüzdeleri üç kategori altında birleştirildikten⁷ sonra yeni yüzdeler üzerinden yapılan Ki-Kare testi, desteklenen ve beklenen disiplin işlemleri hakkındaki görüşlerin oldukça benzer olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ki-Kare testi, 11 senaryonun tamamında istatistiksel olarak anlamlıdır ($p < 0,001$) ve bu, iki değişkenin istatistiksel olarak bağımsız olduğuna dair sıfır (0) hipotezin reddedilmesi gerektiği anlamına gelmektedir. Diğer bir ifadeyle Ki-Kare testi, katılımcıların destekledikleri ve bekledikleri disiplin işlemi görüşlerinin pozitif yönde yüksek düzeyde birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Benzer şekilde; Khechumyan ve Kutnjak Ivković (2015:55) Ermenistan’da; Kutnjak Ivković (2015b:114) Hırvatistan’da; Sauerma ve Kutnjak Ivković (2015:231) Güney Afrika’da; Kang ve Kutnjak Ivković (2015:259) Güney Kore’de; Phetthong ve Kutnjak Ivković (2015:287) Tayland’da ve Kutnjak Ivković, Haberkfeld ve Peacock (2015:318) ABD’de, polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmalarda, 11 senaryonun tamamında katılımcıların destekledikleri ve bekledikleri disiplin işlemleri görüşlerinin birbiriyle ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir.

H9 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarına yönelik en çok destekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması ile en çok bekledikleri disiplin işlemlerinin sıralaması arasında pozitif yönlü yüksek düzeyde bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle tepe değerlerine göre en hafif disiplin işlemine sahip senaryodan en ağır disiplin işlemine sahip senaryoya doğru, her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Eğer birden fazla senaryo aynı disiplin işlemi tepe değerine sahipse, alacakları sıra numaralarının ortalaması hesaplanarak bulunan bu ortalama sayı, her bir senaryoya aynı şekilde verilmiştir (Tablo 3). Tepe değerlerinin sıralamaları arasındaki Spearman korelasyonu,

⁷ Bu kategoriler şunlardır: “hiçbir şey” seçeneği aynı kaldı, “meslekten çıkarma veya rütbe indirimi” seçeneği aynı kaldı ve diğer tüm disiplin işlemi seçenekleri (‘sözlü ikaz’, ‘uyarma’, ‘kınama’, ‘kademe ilerlemesini durdurma’) ‘meslekten çıkarma haricinde bir disiplin cezası’ olarak birleştirildi ve böylece disiplin işlemleri ile ilgili yeni bir üç kategorili durum oluşturuldu.

desteklenen ve beklenen disiplin işlemleri arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,975, $p < 0,001$). Tepe değerlerinin sıralamaları arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili destekledikleri disiplin işlemi daha ağır oldukça, bekledikleri disiplin işleminin de daha ağır olduğunu; senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili destekledikleri disiplin işlemi daha hafif oldukça da, bekledikleri disiplin işleminin de daha hafif olduğunu göstermiştir.

Benzer şekilde, “*desteklenen disiplin işlemi*” ve “*beklenen disiplin işlemi*” senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Kutnjak Ivković’in (2015b:116) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,930, $p < 0,001$). Phetthong ve Kutnjak Ivković’in (2015:288) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi pozitif yönde mükemmel düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 1,00, $p < 0,001$). Porter vd.’nin (2015:89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,630, $p < 0,001$).

5.4. Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri İle Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İstekliliklerinin Ölçülmesi ve Karşılaştırılması

Bu alt bölümde araştırmanın 6. ve 7. sorusuna yanıt aranmış, H10, H11 ve H12 hipotezleri test edilmiştir. Araştırmanın son iki sorusuna yanıt aranırken, KKTC Polis Örgütünde çalışan polis mensuplarının örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, “*kendi bildirme isteklilikleri*” ve “*kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri*” yönlerinden ölçülmüştür. Araştırmanın son üç hipotezi test edilirken, yapılan ölçümlerin ortalamalarının anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığı, eğer farklılaşmışsa ölçülen hangi yönden bu algının daha yüksek düzeyde olduğu ve bu iki ölçüm arasındaki ilişkilerin yönü ve düzeyi, her bir senaryo için 1162 polis mensubundan elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları, bu ortalamalara göre oluşturulan senaryo sıralamaları, ortalama farkları ve eşli örneklem t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Polis Mensuplarının Kendi Bildirme İsteklilikleri ile Kendilerine Göre Meslektaşlarının Bildirme İstekliliklerinin Ölçülmesi ve Karşılaştırılması

Senaryo Numarası ve Tasviri	Bildirme İstekliliği				Ortalama Farkı (Kendisi – Meslektaşları)	t-testi (p)
	Kendisi		Meslektaşları			
	Orta.	Sıra.	Orta.	Sıra.		
Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma	2,14	1	2,58	2	-0,44	-14,404*** (0,000)
Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü	2,59	5	2,75	5	-0,16	-5,874*** (0,000)
Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma	4,02	9	3,85	9	0,17	7,597*** (0,000)
Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü	2,39	3	2,59	3	-0,20	-8,623*** (0,000)
Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı	4,38	11	4,22	11	0,16	8,843*** (0,000)
Senaryo 6: Oto tamircisinden %5 komisyon alma	3,91	8	3,79	8	0,12	5,493*** (0,000)
Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi	3,44	7	3,42	7	0,02	1,008 (0,314)
Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme	2,52	4	2,68	4	-0,16	-7,358*** (0,000)
Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü	3,43	6	3,41	6	0,02	1,085 (0,278)
Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı	2,32	2	2,45	1	-0,13	-6,737*** (0,000)
Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık	4,20	10	4,06	10	0,14	7,807*** (0,000)

Orta.: Ortalama; Sıra.: Sıralama; Eşli örneklem t-testi: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

Araştırmanın 6. ve 7. sorusu ile ilgili olarak, ölçeğin ilk iki sorusuna verilen yanıtlarının aritmetik ortalamaları alınmıştır. Bulgulara göre katılımcıların gerek “*kendi bildirme isteklilikleri*” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin gerekse “*kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri*” üzerine yaptıkları değerlendirmelerin aynı senaryoları kapsayacak şekilde üç kategoriye ayrılabilceği sonucuna varılmıştır;

1. En az bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 3,40 veya altı- (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma, Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı).
2. Orta derecede bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışlarını içeren senaryolar -ortalama değerleri 3,40 üzeri ve 4,20 veya altı- (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü).
3. En çok bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışlarını içeren senaryolar –ortalama değerleri 4,20 üzeri- (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık).

H10 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarında bulunan meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek için eşli örneklem t-testi yapılmıştır. Eşli örneklem t-testi sonuçlarına göre 11 senaryonun 9’unda ($p < 0,001$) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu; sadece iki senaryoda (Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü) istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı ($p > 0,05$) tespit edilmiştir.

Khechumyan ve Kutnjak Ivković (2015:60), Porter vd. (2015:86), Lobnikar ve Meško (2015:206), Sauerman ve Kutnjak Ivković (2015:233), Kutnjak Ivković vd. (2015:320) polis bütünlüğü ölçeğini kullanarak yaptıkları çalışmalarda katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından 11 senaryonun tamamında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Kutnjak Ivković (2015b:118) ise çalışmasında 11 senaryonun 10’unda katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Bu bulgular, çalışmamızda elde edilen bulgular ile büyük oranda benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan Kang ve Kutnjak Ivković (2015:261) çalışmalarında 11 senaryonun 2’sinde katılımcıların kendi bildirme isteklilikleri ile kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri arasında ortalama bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızda elde edilen bulgular ile büyük oranda farklılık göstermektedir.

H11 hipotezi ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak kendilerinin, polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını üstlerine bildirme istekliliklerinin, kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinden daha yüksek olup olmadığını tespit etmek için, kendilerinin ve kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerinin aritmetik ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bulgulara göre kendilerinin bildirme isteklilikleri altı senaryoda (Senaryo 3, Senaryo 5, Senaryo 6, Senaryo 7, Senaryo 9 ve Senaryo 11) kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerinden daha yüksektir (Tablo 4). Geri kalan 5 senaryo (Senaryo 1, Senaryo 2, Senaryo 4, Senaryo 8 ve Senaryo 10) en az bildirme istekliliği duyulan polis sapma davranışlarını içeren senaryolardır. Sonuç olarak KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının ortalama olarak, polis sapma davranışlarına karşı kendi bildirme isteklilikleri; bu davranışları orta derecede bildirme istekliliği veya en çok bildirme istekliliği duymaları durumunda, kendilerine göre meslektaşlarının bildirme istekliliklerinden daha yüksek olacaktır.

Katılımcıların senaryolardaki polis sapma davranışlarını ortalama olarak, kendilerinin meslektaşlarından daha fazla üstlerine bildirme istekliliğine sahip oldukları senaryo sayısı; Porter vd.’nin (2015:86) çalışmalarında 11/11; Kutnjak Ivković’in (2015b:118) çalışmasında 11/11; Lobnikar ve Meško’nun (2015:206) çalışmalarında 11/11; Sauerman ve Kutnjak Ivković’in (2015:233) çalışmalarında 11/11; Kang ve Kutnjak Ivković’in (2015:261) çalışmalarında 11/11; Phetthong ve Kutnjak Ivković (2015:289) ve Kutnjak Ivković vd.’nin (2015:320) çalışmalarında 11/11’dir. Diğer taraftan Khechumyan ve Kutnjak Ivković’in (2015:60) çalışmalarında bu sayı 0/11’dir. Katılımcıların senaryolardaki polis sapma davranışlarını ortalama olarak, kendilerinin meslektaşlarından daha fazla üstlerine bildirme istekliliğine sahip oldukları senaryo sayısı

bakımından çalışmamızda ulaştığımız sonuçlar (6/11), tüm bu çalışmaların sonuçlarından farklılık göstermektedir.

H12 ile ilgili olarak, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışı sergileyen meslektaşlarını kendilerinin üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması ile kendilerine göre meslektaşlarının üstlerine bildirme istekliliklerinin ortalamalarının sıralaması arasında çok güçlü bir ilişki olup olmadığını tespit etmek için, öncelikle ortalaması en düşük olan senaryodan ortalaması en yüksek olan senaryoya doğru her bir senaryoya bir sıra numarası verilmiştir. Polis mensuplarının hem kendileriyle hem de meslektaşlarıyla ilgili, senaryolardaki davranışları ne derece üstlerine bildirme istekliliğine sahip olduklarına yönelik değerlendirmeleri sonucu ortaya çıkan bildirme istekliliği ortalamaları neticesinde oluşturulan göreceli bildirme istekliliği sıralamaları, çoğunlukla aynı içsel karar sırasını izlemiştir (Tablo 4). Spearman'ın sıralamalar arasındaki korelasyonu, katılımcıların kendi bildirme istekliliği değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması ile meslektaşlarına yönelik bildirme istekliliği değerlendirmelerinin ortalamalarının sıralaması arasında pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişki olduğunu göstermiştir. Diğer bir ifadeyle, sıralamaların karşılaştırılması, kendi bildirme istekliliklerin, kendilerine göre meslektaşlarının bildirme isteklilikleri ile çok güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermiştir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,991, $p < 0,001$). Sıralamalar arasındaki bu ilişki, katılımcıların senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili bildirme isteklilikleri yükseldikçe, kendilerine göre meslektaşlarının da bildirme istekliliklerinin yükseldiğini; senaryolarda tasvir edilen polis sapma davranışlarıyla ilgili kendi bildirme isteklilikleri azaldıkça, kendilerine göre meslektaşlarının da bildirme istekliliklerinin azaldığını göstermiştir.

Benzer şekilde, “*kendi bildirme istekliliği*” ve “*meslektaşları bildirme istekliliği*” senaryo sıralamaları arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, Kutnjak Ivković'in (2015b:119) çalışmasında pozitif yönde yüksek düzeyde (Spearman korelasyon katsayısı = 0,980, $p < 0,001$); Phetthong ve Kutnjak Ivković'in (2015:291) çalışmalarında da pozitif yönde yüksek düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,982, $p < 0,001$). Porter vd.'nin (2015:89) çalışmalarında ise sıralamalar arasındaki bu ilişkinin yönü ve düzeyi, pozitif yönde orta düzeydedir (Spearman korelasyon katsayısı = 0,604, $p < 0,001$).

6. TARTIŞMA

Bu araştırma ile KKTC Polis Örgütünün polis mensuplarının polis bütünlüğüne ilişkin örgütsel düzeydeki algılarına odaklanılmıştır. Klockars ve arkadaşlarının geliştirdikleri polis bütünlüğü ölçeğinin ilk versiyonu KKTC koşullarına uyarlandıktan sonra KKTC Polis Örgütüne uygulanmış, anketler toplandıktan sonra yapılan analizler neticesinde 1162 geçerli anket elde edilmiştir. Araştırma sonuçları, KKTC'deki polis mensuplarının, polis sapma davranışlarının çeşitli türlerini eşit derecede ciddi bir sorun olarak algılamadıklarını göstermiştir.

Katılımcıların, polis sapma davranışlarının ne derece ciddi bir sorun olarak görüldüğüne ilişkin değerlendirmelerinin, söz konusu davranışların resmi kural ihlali olarak yorumlanıp yorumlanamayacağı hakkındaki bilgileriyle, söz konusu davranışlarda bulunan polis mensuplarına karşı verilmesini destekledikleri ve bekledikleri disiplin cezaları ile ve söz konusu davranışlarda bulunan polis mensuplarını ne derece üstlerine bildirmeye istekli oldukları ile pozitif yönde yüksek düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, gerek daha önce KKTC'de gerçekleştirilen çalışmaların (Kayabaşı, 2017a:186-187; 2017b:123; 2018a:523; 2018b:481; 2018c:510) gerekse daha önce ABD'de gerçekleştirilen çalışmaların (Klockars vd., 2006:22-38; Kutnjak Ivković vd., 2013:148-176; Kutnjak Ivković vd., 2015:295-327) bulguları ile tutarlıdır.

Klockars vd. (2004:273), 1997 yılında ABD'nin 30 farklı polis örgütünde çalışan 3235 polis üzerinde kendileri tarafından geliştirilen “*polis bütünlüğü ölçeğini*” kullanarak yaptıkları çalışmada, ankete katılan polisler tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak görülen ilk üç senaryonun; birinci sırada Senaryo 5 (Bir polisin olay mahallinden saat çalması), ikinci sırada Senaryo 3 (Bir polisin hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alması) ve üçüncü sırada Senaryo 11 (Bir polisin bulduğu bir cüzdan içerisinde hırsızlık yapması) olduğunu tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından da ilk üç içerisinde aynı senaryoların en fazla ciddi bir sorun olarak görülmesi bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, aynı ölçeği kullanan; Kutnjak Ivković ve Klockars (2004:67) 1995 yılında Hırvatistan'da 1649 polise; Pagon ve Lobnikar (2004:219) 1999 yılında Slovenya'da 767 polise; Westmarland (2004:85) 1999 yılında İngiltere'de 275 polise; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004:29) 1999 yılında Avusturya'da 1853 polise; Puonti vd. (2004:101) 1999 yılında Finlandiya'da 378 polise; Alain (2004:47) 1999 yılında Kanada'da 455 polise; Chattha ve Kutnjak Ivković (2004:188) 1999 yılında Pakistan'da 499 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı üç senaryonun (Senaryo

3, 5 ve 11) tamamının katılımcılar tarafından en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Diğer taraftan aynı ölçeği kullanan; Haberfeld (2004:207) 1997 yılında Polonya'da 1477 polise; Krêmer (2004:127) 1999 yılında Macaristan'da 609 polise ve Newham (2004:243) 1999 yılında Güney Afrika'da 104 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı üç senaryonun (Senaryo 3, 5 ve 11) içerisinde ikisinin en fazla ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir.

Diğer taraftan Klockars vd. (2004:273) "*polis bütünlüğü ölçeğini*" kullanarak 1997 yılında ABD'nin 30 farklı polis örgütünde çalışan 3235 polis üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, ankete katılan polisler tarafından en az ciddi bir sorun olarak görülen ilk beş senaryonun; birinci sırada Senaryo 1 (Bir polisin görev haricinde güvenlik sistemi işi yapması), ikinci sırada Senaryo 2 (Bir polisin esnaftan bedava yiyecek, içecek kabul etmesi), üçüncü sırada Senaryo 4 (Bir polisin esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabul etmesi), dördüncü sırada Senaryo 8 (Bir polisin alkollü meslektaşının kazasını rapor etmemesi) ve beşinci sırada Senaryo 10 (Bir polisin araba hırsızına karşı aşırı güç kullanması) olduğunu tespit etmişlerdir. Klockars vd.'nin (2004:273) çalışmalarında en az ciddi bir sorun olarak görülen beş senaryo, çalışmamızın katılımcıları tarafından da en az ciddi bir sorun olarak görülen beş senaryo ile aynı olmaları bakımından benzerlik göstermektedir.

Benzer şekilde, aynı ölçeği kullanan; Kutnjak Ivković ve Klockars (2004:67) 1995 yılında Hırvatistan'da 1649 polise; Haberfeld (2004:207) 1997 yılında Polonya'da 1477 polise; Krêmer (2004:127) 1999 yılında Macaristan'da 609 polise; Pagon ve Lobnikar (2004:219) 1999 yılında Slovenya'da 767 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) tamamının katılımcılar tarafından en az ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Diğer taraftan aynı ölçeği kullanan; Westmarland (2004:85) 1999 yılında İngiltere'de 275 polise; Edelbacher ve Kutnjak Ivković (2004:29) 1999 yılında Avusturya'da 1853 polise; Puonti vd. (2004:101) 1999 yılında Finlandiya'da 378 polise; Newham (2004:243) 1999 yılında Güney Afrika'da 104 polise; Alain (2004:47) 1999 yılında Kanada'da 455 polise; Chattha ve Kutnjak Ivković (2004:188) 1999 yılında Pakistan'da 499 polise uyguladıkları polis bütünlüğü anketi neticesinde elde ettikleri veriler üzerinden yaptıkları analizlerde, katılımcılar tarafından aynı beş senaryonun (Senaryo 1, 2, 4, 8 ve 10) içerisinde dördünün en az ciddi bir sorun olarak değerlendirildiğini tespit etmişlerdir. Bu bulgular, çalışmamızın katılımcıları tarafından kendilerine göre en az ciddi bir sorun olarak görülen senaryoların 4/5'i ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, beş senaryoda tasvir edilen davranışlar (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma, Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü, Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü, Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı) KKTC'de örgütsel düzeyde; pek de ciddi bir sorun olarak görülmeyen, en hafif disiplin cezalarının uygulanması desteklenen/beklenen, ayrıca sessizlik kuralıyla güçlü bir şekilde korunan polis sapma davranışı türleridir. Öte yandan, dört senaryoda tasvir edilen davranışlar (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinde hırsızlık) KKTC'de örgütsel düzeyde; çok ciddi bir sorun olarak görülen, en ağır disiplin cezalarının uygulanması desteklenen/beklenen, yani meslekten çıkarmayı gerektiren ve sessizlik kuralının güçlü desteğinden yoksun olan polis sapma davranışı türleridir. KKTC'de polis mensuplarının çoğu, çoğu senaryoda tasvir edilen polis sapma davranışlarını resmi kuralların ihlali olarak doğru bir şekilde değerlendirmişlerdir. Bununla birlikte, tüm senaryolara bakıldığında bunu yapabilenlerin yüzdeleri, senaryolar arasında; %33,5'ten (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) %90,0'a (Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı) kadar uzanan bir aralıkta değişkenlik göstermektedir.

Mod değerlerine göre katılımcılar, dört senaryo için (Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma, Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı, Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma ve Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinde hırsızlık) en fazla, meslekten çıkarma cezasının verilmesini desteklediklerini ve beklediklerini belirtmişlerdir. Öte yandan, muntıklarındaki esnaf tarafından ikram edilen maddi değeri düşük şeyleri (Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü) kabul eden meslektaşlarına disiplin cezası verilmesini hem desteklemediklerini hem de beklemediklerini belirtmişlerdir. Mod değerlerine göre ayrıca, görev haricinde ek iş yapan (Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) meslektaşlarına karşı disiplin cezası verilmesini desteklediklerini fakat beklemediklerini belirtmişlerdir. Şunu da belirtmek gerekir ki, çoğu yanıtlayıcı, ölçekte yer alan geri kalan senaryolar için disiplin cezası verilmesini hem desteklediklerini hem de beklediklerini belirtmişlerdir.

Katılımcıların uygulanmasını destekledikleri disiplin işlemleri konusundaki görüşleri ile kurumları tarafından uygulanmasını bekledikleri disiplin işlemleri konusundaki görüşleri karşılaştırıldığında, modsal yargılarının, on

senaryo için farklı olmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, polislerin, kurumlarının disiplin işlemlerini, bu on senaryo için adil olarak algıladıkları anlamına gelmektedir. Öte yandan, katılımcılar, Senaryo 1 (Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) için sözlü ikaz cezası verilmesini desteklemelerine rağmen, kurumları tarafından herhangi bir ceza verilmesini beklemediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, katılımcıların, görev harici güvenlik sistemi işi yapan (senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma) polisler için, kurumlarının disiplin işlemlerini fazla hoşgörülü olarak algıladıklarını göstermektedir.

Çalışma kapsamında polisler arasındaki sessizlik kuralının sınırları da ölçülmüştür. En çok ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışları ile ilgili sessizlik kuralına örgütsel boyutta bağlılığın çok daha zayıf, en az ciddi bir sorun olarak değerlendirilen polis sapma davranışları ile ilgili sessizlik kuralına örgütsel boyutta bağlılığın ise çok daha güçlü olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, KKTC'de gerçekleştirilen önceki çalışmaların ampirik bulgularını (Kayabaşı, 2017a:189; 2017b:126; 2018a:525; 2018b:484; 2018c:511-512) destekler niteliktedir.

7. SONUÇ

KKTC'de polis sapması ile ilgili Polis Örgütünün kurumsal görüşü; polis sapmasının, henüz meslekte olgunlaşmamış genç ve deneyimsiz polislerden kaynaklanan bireysel boyutta bir sorun olduğu yönündedir (Kayabaşı, 2019:159). Bu görüşe alternatif bir görüş ileri süren bu çalışma ile polis sapmasının KKTC özelinde örgütsel boyutta bir sorun olup olmadığı polis bütünlüğü perspektifinden araştırılmıştır. Bu araştırma yapılırken “polis bütünlüğü ölçeği” kullanılmış ve katılımcılardan farklı polis sapma davranışlarının tasvir edildiği 11 adet varsayımsal senaryoyu yedi yönden değerlendirmeleri istenmiştir. KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, senaryolaştırılan 11 farklı polis sapma davranışına karşı, yedi yönden polis bütünlüğü düzeylerinin ölçülmesi neticesinde ortaya çıkan örgütsel polis bütünlüğü düzeylerinin her bir senaryo için farklı olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra bu senaryoların, ölçüldükleri yedi yönden de aynı senaryoları içerecek şekilde üç kategoriye ayrılacakları sonucuna ulaşılmıştır. Bu kategoriler şunlardır:

(1) KKTC Polis Örgütü tarafından örgütsel olarak en fazla tahammül gösterilen davranışları içeren senaryolar;

Araştırmanın sonuçlarına göre bu kategoride şu senaryolar yer almaktadır; Senaryo 4: Esnaftan bayram, yılbaşı hediyesi kabulü; Senaryo 10: Araba hırsızına karşı aşırı güç kullanımı; Senaryo 1: Görev haricinde güvenlik sistemi işi yapma; Senaryo 8: Alkollü meslektaş kazasını rapor etmeme ve Senaryo 2: Esnaftan bedava yiyecek, içecek kabulü.

Polis sapmasının “yetki yozlaşması” (Senaryo 2 ve 4), “sivillere karşı polis şiddeti” (Senaryo 10), “uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma” (senaryo 1) ve “kılıfına uydurma/kapatma” (Senaryo 8) türlerindeki bu davranışlar, araştırmanın sonuçlarına göre KKTC Polis Örgütü polis mensupları tarafından en fazla tahammül gösterilen polis sapma davranışlarıdır. Diğer bir ifadeyle, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, bu kategoride yer alan polis sapma davranışlarına karşı örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, diğer kategoridekilere nazaran daha düşük bir seviyededir.

(2) KKTC Polis Örgütü tarafından örgütsel olarak orta derecede tahammül gösterilen davranışları içeren senaryolar;

Araştırmanın sonuçlarına göre bu kategoride şu senaryolar yer almaktadır; Senaryo 7: Amirin, şahsi aracına bakım yapması karşılığı memuruna tatil izni önermesi ve Senaryo 9: Barın kapanma saatini görmezden gelip bedava içki kabulü.

Polis sapmasının “kurum içi rüşvet ilişkisi” (Senaryo 7) ve “yasa dışı faaliyetleri koruma” (Senaryo 9) türlerindeki bu davranışlar, araştırmanın sonuçlarına göre KKTC Polis Örgütü polis mensupları tarafından orta derecede tahammül gösterilen polis sapma davranışlarıdır. Diğer bir ifadeyle, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, bu kategoride yer alan polis sapma davranışlarına karşı örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, diğer kategoridekilere nazaran orta seviyededir.

(3) KKTC Polis Örgütü tarafından örgütsel olarak en az tahammül gösterilen davranışları içeren senaryolar;

Araştırmanın sonuçlarına göre bu kategoride şu senaryolar yer almaktadır; Senaryo 5: Olay mahallinden saat hırsızlığı; Senaryo 11: Bulunan cüzdan içerisinden hırsızlık; Senaryo 3: Hız yapan motosiklet sürücüsünden rüşvet alma ve Senaryo 6: Oto tamircisinden % 5 komisyon alma.

Polis sapmasının “fırsat hırsızlığı” (Senaryo 5 ve 11), “rüşvetçilik” (Senaryo 3) ve “komisyonculuk” (Senaryo 6) türlerindeki bu davranışlar, araştırmanın sonuçlarına göre KKTC Polis Örgütü polis mensupları tarafından en

az tahammül gösterilen polis sapma davranışlarıdır. Diğer bir ifadeyle, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının, bu kategoride yer alan polis sapma davranışlarına karşı örgütsel polis bütünlüğü düzeyleri, diğer kategoridekilerden daha yüksek bir seviyededir.

Çalışmanın bulguları, polis sapmasının “yetki yozlaşması”, “sivillere karşı polis şiddeti”, “uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma” ve “kılıfına uydurma/kapatma” türlerindeki polis sapma davranışlarına karşı, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının örgütsel olarak yüksek düzeyde bütünlük yoksunlukları olduğunu, diğer bir ifadeyle bu davranışlara karşı örgütsel olarak yüksek düzeyde tahammül gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Bu çerçevede KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının özellikle söz konusu davranışlara karşı örgütsel bütünlük seviyelerini yükseltici politika ve stratejilerin geliştirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

Çalışmanın bulguları çerçevesinde, KKTC’de, polis sapmasını önlemek, polis bütünlüğünü korumak, artırmak ve sürdürülebilir kılmak için polis etiği eğitimi, bütünlük testi ve proaktif soruşturmalar gibi proaktif önlemlerin uygulanmaya başlanmasının elzem olduğu değerlendirilmektedir. Buradan hareketle, KKTC polis eğitim sisteminin yeniden yapılandırılmasının, yazılı polis etik kuralları oluşturulmasının, gerek polis temel eğitiminde gerekse hizmet içi eğitimlerde polis mensuplarına bu çerçevede eğitimler verilmesinin, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis bütünlüğü düzeylerini olumlu yönde etkileyeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca KKTC’de polis bütünlüğünü güçlendirmek için polis sapma davranışlarını bildirme, erken uyarı ve müdahale mekanizmaları geliştirilmesinin polis sapmasını önlemede etkili olacağı da değerlendirilmektedir. Polis sapma davranışlarına karşı sessizlik kuralına bağlılığı öngören polis alt-kültürüne alternatif bir polis etik ikliminin oluşturulmasının, dünyadaki değişim ve dönüşümler takip edilerek geliştirilmesinin ve sürdürülebilir kılınmasının polis bütünlüğünü artırmada faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Bunlara ek olarak Polis Okulunda görevlendirilecek olan eğiticiler ve ARGE biriminde görevlendirilecek olan araştırmacı-geliştiriciler; mesleki profesyonellikleri, akademik kariyerleri ve liyakatlerine göre seçilebilir.

Sonuç olarak bu çalışma ile KKTC Polis Örgütünde; “yetki yozlaşması”, “sivillere karşı polis şiddeti”, “uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma” ve “kılıfına uydurma/kapatma” türlerindeki polis sapma davranışlarına karşı gösterilen tahammülsüzlüğün örgütsel olarak düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede, bu çalışma polis sapmasının KKTC özelinde de örgütsel boyutları olan bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer taraftan, bilimsel araştırmalar, polis sapmasının; bireysel, grupsal ve örgütsel boyutları olan çok boyutlu bir sorun olduğunu göstermektedir.

Polis sapmasının grupsal boyutta bir sorun olup olmadığı, daha önce polis bütünlüğü perspektifinden bilimsel olarak KKTC özelinde araştırılmıştır. Kayabaşı (2021b:219) tarafından gerçekleştirilen söz konusu araştırmada, KKTC Polis Örgütü, büyük gruplardan küçük gruplara doğru üç katmanda ele alınarak; (1) merkez örgütü ile taşra örgütü, (2) ilçe polis müdürlükleri ve (3) polis birimleri, kendi aralarında karşılaştırılmıştır. Söz konusu çalışma, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının grupsal boyutta polis bütünlüğü düzeylerinin incelenen üç katmanda da farklılaştığını, şöyle ki; (1) büyük gruplar açısından, merkez örgütünün taşra örgütünden, (2) orta düzeydeki gruplar açısından, Gazimağusa Polis Müdürlüğünün diğer İlçe Polis Müdürlüklerinden ve (3) küçük gruplar açısından, “siyasi/istihbarat” birimlerinin diğer polis birimlerinden genel olarak daha fazla grupsal polis bütünlüğüne sahip olduklarını bilimsel bulgularla ortaya koymuştur (Kayabaşı, 2021b:219). Diğer taraftan söz konusu çalışma, KKTC Polis Örgütü polis mensuplarının polis sapma davranışlarına grupsal boyutta tahammül gösterme düzeylerinin incelenen üç katmanda da farklılaştığını, şöyle ki; (1) büyük gruplar açısından, taşra örgütünün merkez örgütünden, (2) orta düzeydeki gruplar açısından, Girne Polis Müdürlüğünün diğer İlçe Polis Müdürlüklerinden ve (3) küçük gruplar açısından, trafik birimlerinin diğer polis birimlerinden genel olarak daha az grupsal polis bütünlüğüne sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır (Kayabaşı, 2021b:229). Bu bulgular, KKTC özelinde polis sapmasının grupsal boyutta bir sorun olduğunu ortaya koymaktadır (Kayabaşı, 2021b:219-231).

Gelecek çalışmalar, bireysel polis sapmasına odaklanabilir ve KKTC Polis Örgütünde çalışan polislerin polis bütünlüğü düzeyleri demografik faktörler açısından incelenebilir. Bu çalışma ile polis sapmasının; “uygunsuz ikinci iş yapma/ticari faaliyette bulunma” (Senaryo 1) , “yetki yozlaşması” (Senaryo 2 ve 4), “rüşvetçilik” (Senaryo 3), “fırsat hırsızlığı” (Senaryo 5 ve 11), “komisyonculuk” (Senaryo 6), “kurum içi rüşvet ilişkisi” (Senaryo 7), “kılıfına uydurma/kapatma” (Senaryo 8), “yasa dışı faaliyetleri koruma” (Senaryo 9) ve “sivillere karşı polis şiddeti” (Senaryo 10), türlerine karşı, yedi yönden, örgütsel boyutta polislerin polis bütünlüğü düzeyleri araştırılmıştır. Bu alanda ileride yapılacak olan çalışmalar ile polis sapmasının diğer türlerine (örneğin doğrudan suç faaliyetlerinde bulunma, delil yerleştirme, itirafa zorlama ve ifadeyi yönlendirme, yüce amaç disiplin suçu, polis şiddetinin diğer türleri olan küfürlü dil kullanımı ve ölümcül güç kullanımı vs.) karşı da, benzer araştırmaların yapılması gerekmektedir. Ayrıca bu çalışma kapsamında KKTC’ye uyarlanan “polis

bütünlüğü ölçer”, belirli aralıklarla KKTC Polis Örgütü tarafından polis mensuplarına tekrar uygulanarak test edilebilir. KKTC’ye uyarlanan “polis bütünlüğü ölçer”, Türkiye’ye de uyarlanarak kullanılabilir. Böylelikle Türkçe literatürde bu alanda yapılan çalışmalar zenginleşir, farkındalık artar ve Türkçe literatürdeki çalışmalar birbirleriyle kıyaslanabilir hale gelebilirler.

KAYNAKÇA

- ALAIN, Marc (2004), “*An Exploratory Study of Quebec’s Police Officers’ Attitudes Toward Ethical Dilemmas*”, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publication, Thousand Oaks, ss.40-55.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2012), **Örnekleme Yöntemleri**, Balıkesir Üniversitesi Kurumsal Web Sitesi, <http://w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/03/BAY-Final-Konulari.pdf> (Erişim Tarihi: 30.10.2019).
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2013), **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 18. Baskı.
- CHATTHA, Zubair Nawaz ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2004), “*Police Misconduct: The Pakistani Paradigm*”, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.175-194.
- EDELBACHER, Maximilian ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2004), “*Ethics and the Police: Studying Police Integrity in Austria*”, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.19-39.
- GÜRBÜZ, Sait ve ŞAHİN, Faruk (2016), **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri: Felsefe – Yöntem – Analiz**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 3. Baskı.
- HABERFELD, Maria R. (2004), “*The Heritage of Police Misconduct: The Case of the Polish Police*”, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.195-211.
- KANG, Wook ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2015), “*Police Integrity in South Korea*”, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.241-267.
- KAYABAŞI, Cem (2012), “*KKTC’de Polis Teşkilatının Meşruiyet Seviyesi Üzerine Bir Araştırma*”, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, LAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefke (KKTC).
- KAYABAŞI, Cem (2020), “*Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Polis Meşruiyeti Faktörlerinin Polisle İşbirliğine Etkisi*”, **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KAYABAŞI, Osman (2012), “*KKTC Polis Örgütü Etikliğinin Toplumsal Algılanma Düzeyi Üzerine Bir Araştırma*”, **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, LAÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefke (KKTC).
- KAYABAŞI, Osman (2017a), “*The Contours of Police Integrity in the Turkish Republic of Northern Cyprus*”, **Symposium Book- Social Science- Volume I** (Ed. Abidin Temizer, Sevilay Özer), Gece Kitaplığı Yayınları, Ankara, ss.153-193.
- KAYABAŞI, Osman (2017b), “*Police Integrity in the Turkish Republic of Northern Cyprus: Narcotics and Prevention of Smuggling Directorate Police Officers’ Perceptions*”, **Turkish Journal of Security Studies**, S.19(Special Issue), ss.100-129.
- KAYABAŞI, Osman (2018a), “*Police Integrity in the Turkish Republic of Northern Cyprus: Criminal Investigation Directorate Police Officers’ Perceptions*”, **The Journal of Academic Social Science Studies**, S.67(Spring III), ss.509-528.
- KAYABAŞI, Osman (2018b), “*Police Integrity in the Turkish Republic of Northern Cyprus: Traffic Directorate Police Officers’ Perceptions*”, **Multidisciplinary Studies-3 (Social Sciences)** (Ed. Hasan Babacan, A. Şevki Duymaz, Abidin Temizer), Gece Kitaplığı Yayını, Ankara, ss.459-488.

- KAYABAŞI, Osman (2018c), “*Police Integrity in the Turkish Republic of Northern Cyprus: Guzelyurt Police Directorate Police Officers’ Perceptions*”, **Multidisciplinary Studies-3 (Social Sciences)** (Ed. Hasan Babacan, A. Şevki Duymaz, Abidin Temizer), Gece Kitaplığı Yayını, Ankara, ss.489-515.
- KAYABAŞI, Osman (2018d), “*Polis Meslek Ahlakı Bütünlüğü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Bakış*”, **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, S.6(66), ss.542-563.
- KAYABAŞI, Osman (2019), “*Polis Sapmasına Karşı Polis Bütünlüğü Perspektifinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü*”, **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- KAYABAŞI, Osman (2020a), “*Örgütsel Polis Bütünlüğü ile Grupsal Polis Bütünlüğü Üzerine Karşılaştırmalı Bir Bakış: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü ile Lefke Polis Karakolu Örneği*”, **II. Lefke Kent Sempozyumu Bildiriler Kitabı -2** (Ed. Orhan Gemikonaklı, Makbule Oktay, Teoman Oktay), TipografART Yayınları, Lefke (KKTC), ss.75-89.
- KAYABAŞI, Osman (2020b), “*Polis Bütünlüğü Üzerine Teorik Bir İnceleme ve Polis Sapması Sorununa Karşı Bütüncül Bir Yaklaşım*”, **R&S – Research Studies Anatolia Journal**, S.3(4), ss.343-359.
- KAYABAŞI, Osman (2020c), “*Polis Sapması Üzerine Teorik Bir İnceleme*”, **European Journal of Managerial Research (EJMR)**, S.4(7), ss.264-285.
- KAYABAŞI, Osman (2021a), “*Polis Örgütlerinin Örgütsel Polis Bütünlüğü Düzeyleri Üzerine Uluslararası Boyutta Karşılaştırmalı Nicel Bir Araştırma*”, **International Journal of Arts and Social Studies**, S.4(6), ss.1-31, <https://dergipark.org.tr/en/pub/asstudies/issue/63596/843890> (Erişim Tarihi: 03.08.2021).
- KAYABAŞI, Osman (2021b), “*Grupsal Polis Sapmasına Karşı Grupsal Polis Bütünlüğü Perspektifinden Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütü Üzerine Nicel Bir Araştırma*”, **Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi**, S.4(1), ss.219-231.
- KAYABAŞI, Osman (2021c), “*Polis Sapma Davranışlarının Tanımlanması ve Sınıflandırılması Sorunu Üzerine Bir Değerlendirme*”, **International Journal of Disciplines in Economics- Administrative Sciences Studies (Ideastudies)**, S.28, ss.247-264.
- KAYABAŞI, Osman ve TEKİNER, Mehmet Ali (2017a), “*Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Sürekli İkamet Edenlerin Polis Meslek Etiği Kapsamında Polis Algısının Ölçülmesi*”, **Türk İdare Dergisi**, S.89(485), ss.665-694.
- KAYABAŞI, Osman ve TEKİNER, Mehmet Ali (2017b), “*Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Polis Örgütünün Polis Meslek Ahlakı Bütünlüğü*”, **25. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı** (Ed. Esra Aydın, Papatya Sevgin Bıçakçı, Erdem Kırkbeşoğlu), Başkent Üniversitesi Yayını, Ankara, ss.657-662.
- KHECHUMYAN, Aleksandr ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2015), “*Police Integrity in Armenia*”, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.37-65.
- KKTC FOKUS (2012), “*Kuzey Kıbrıs Kamu Çalışanları Araştırması*”, KKTC Devletinde Fonksiyonel ve Kurumsal Gözden Geçirme Projesi, **2010-2012 Kamunun Etkinliği ve Özel Sektörün Rekabet Gücünün Artırılması Programı**, Lefkoşa (KKTC).
- KLOCKARS, Carl B., KUTNJAK IVKOVIC, Sanja ve HABERFELD, Maria R. (2004), “*Police Integrity in the United States of America*”, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.265-282.
- KLOCKARS, Carl B., KUTNJAK IVKOVIC, Sanja ve HABERFELD, Maria R. (2006), **Enhancing Police Integrity**, Springer Publisher, New York (USA).
- KNAPP KOMİSYONU (1972), **Knapp Commission Report on Police Corruption**, George Braziller Publisher, New York (USA).
- KREMER, Frenc (2004), “*Police Integrity in Hungary: How the Police Have Adapted to Political Transition*”, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.116-129.

- KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2015), *“Police Integrity in Croatia”*, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.97-123.
- KUTNJAK IVKOVIC, Sanja, HABERFELD, Maria R. ve PEACOCK, Robert (2013), *“Rainless West: The Integrity Survey’s Role in Agency Accountability”*, **Police Quarterly**, S.16(2), ss.148-176.
- KUTNJAK IVKOVIC, Sanja, HABERFELD, Maria R. ve PEACOCK, Robert (2015), *“Police Integrity in the United States”*, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.295-327.
- KUTNJAK IVKOVIC, Sanja ve KLOCKARS, Carl B., (2004), *“Police Integrity in Croatia”*, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.56-74.
- LOBNICAR, Branko ve MESKO, Gorazd (2015), *“Police Integrity in Slovenia”*, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.183-211.
- MOLLEN COMMISSION (1994), *“New York City Commission to Investigate Allegations of Police Corruption and the Anti-corruption Procedures of the Police Department”*, **Commission Report**, Molen Commission Publishes, New York (US).
- NEWBURN, Tim (2015), *“Literature Review: Police Integrity and Corruption”*, **LSE Research Online**.
- NEWHAM, Gareth (2004), *“Out of Step: Integrity and the South African Police Service”*, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.232-250.
- O’CONNOR, Tara R. (2005), **Police Deviance and Ethics**, Mega Links in Criminal Justice, <http://faculty.ncwc.edu/toconnor/205/205lect11.htm> (Erişim Tarihi: 23.09.2020).
- PAGON, Milan ve LOBNICAR, Branko (2004), *“Police Integrity in Slovenia”*, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.212-231.
- PHETTHONG, Narin ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2015), *“Police Integrity in Thailand”*, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.269-293.
- PORTER, Louise, PRENZLER, Tim ve HINE, Kelly (2015), *“Police integrity in Australia”*, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.67-96.
- PUNCH, Maurice (2003), *“Rotten Orchards: ‘Pestilence’, Police Misconduct and System Failure”*, **Policing and Society**, S.13(2), ss.171-196.
- PUONTI, Anne, VUORINEN, Sami ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2004), *“Sustaining Police Integrity in Finland”*, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.95-115.
- SAUERMAN, Adri ve KUTNJAK IVKOVIC, Sanja (2015), *“Police Integrity in South Africa”*, **Measuring Police Integrity Across the World: Studies from Established Democracies and Countries in Transition** (Ed. Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Springer Publisher, New York (US), ss.213-239.
- WESTMARLAND, Louise (2004), *“Policing Integrity: Britain’s Thin Blue Line”*, **The Contours of Police Integrity** (Ed. Carl B. Klockars, Sanja Kutnjak Ivković, Maria R. Haberfeld), Sage Publisher, Thousand Oaks, ss.75-94.